СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 135. Джерзі Ситі, Н. Дж., понеділок, 13-го червня 1938. No. 135. Jersey City, N. J., Monday, June 13, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1018. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЛЮБКА КОЛЕССА В АРГЕНТИНІ

БУЕНОС АЙРЕС (Аргентина). — Аргентинські українські часописи приносять звідомлення про виступи світової слави української піяністки Любки Колесси. Грала вона два рази в одному з найкращих аргентинських театрів, Одеоні, а найбільші аргентинські часописи принесли надзвичайно похвальні рецензії її виступів. Українські організації справили українській піяністці сердечне привітання, за що піяністка висказувала їм прилюдно щиру подяку.

СХОПЛЮВАЧ ДИТИНИ ПРИЗНАВСЯ ДО ВИНИ.

ПРИНСТОН. — (Флорида). — Схоплювач хлопчика Кешів, МекКол, признався остаточно до всеї вини. Він сказав, що закравшись до спальні хлопчика, він йому сплячому завязав на уста й очі дві хустинки. Потім, взявши його на руки, подався до свого дому. Там побачив, що хлопчик уже не жие. Тоді він заніс його пів милі в корчі і там кинув, а сам пішов приготовляти листи до Кешів, щоб дістати окуп. Говорив він, що зробив це тому, що хотів для себе і своєї жінки здобути гарне, вигідне життя. Його жінка, довідавшись про цей жорстокий учинок попала в гістерію і заявила, що вирікається його, не хоче нічого про нього знати і бажає, щоб він дістав за це справедливо заслужену кару.

ГЕЙҐ ЗІЗНАЄ ПЕРЕД СУДОМ.

НЮАРК. — Посадник міста Джерзі Сити, Гейґ, зізнавав як свідок перед місцевим судом в справі заборони свободи слова в Джерзі Сиги. Він говорив, що фактично ніхто в Джерзі Сиги не забороняє свобідно висказувати свої думки і переконання, наскільки ті думки і переконання не підбурюють публичного спокою і не прямують до повалення американської системи. Він тяжко обвинувачував комуністів, які власне до того прямують. Далі говорив, що до юнії Комітету Промислової Організації знаходяться в заряді комуністів. Свої твердження він піддержував документами. Він наводив, що ці юнії погрожували насланням 3,000 своїх людей в ціли забурення публичного спокою і ломання закону в Джерзі Сиги.

О'КОННОР ПРО ЗАГРОЗУ КОМУНІЗМУ.

НЮ ЙОРК. — Конґресмен О'Коннор виголосив через радіо промову, в якій сказав, що широкий американський загал цілком добре оперсяб комуністичній язві, якби не люди на високих публичних становищах, які ширять цю заразу. Він сказав, що комуністи просякають публичну адміністрацію, промисл, школи, армію і фльоту, церкву, Цивільний Консерваційний Корпус та молодечі організації, такі як „Вай Ем Сі Ей" і „Вай Доблю Сі Ей".

ЧИ ГРОЗИТЬ АМЕРИЦІ ГОЛОД?

ВАШИНГТОН. — Урядова статистика подала до відома, що цього року Америка буде мати найбільший збір пшениці, який колинебудь був записаний в історії. Цей збір буде виносити поверх біліона бушлів. Себто, коло 250 міліонів бушлів матиме більше, ніж її потрібно. Додавши до того 200 міліонів бушлів надвишки з минулого року, можна твердити, що цього року Америка матиме надвишки 450 міліонів бушлів пшениці. Проте ціна на пшеницю не спадає, хоч уряд побоюється, що вона готова спасти. Та правдоподібніше це, що страшна посуха в Европі, яка в деяких краях дуже знижила збір, удержить ціну пшениці на давній висоті, а може навіть піднесе її.

ВЧЕНІ ДИВЛЯТЬСЯ ДАЛЕКО В БУДУЧЧИНУ.

ФОРЕСТ ПАРК (Пенсилвенія).—На зборах „Юнії Промислової Демократії" промовляв бувший голова комісії долини Місісіпі, Моріс Кук. Він сказав, що Америка тепер дуже необачно господарює, і коли так далі буде господарити, то за сто літ стане жебрацьким краєм. Закидає він теперішній національний господарці це, що вона не дбає про те, щоб відживлювати землю. А земля, коли не відживлювати її, по кількадесятьох роках тратить свою плодючість. Також зливи і повені в нинішній спосіб змивають плодючу верству землі з міліонів акрів, оставляючи глину, що для управи не придається. Через те Америка тратить величезні багатства. Але засліплена теперішнім хвилевим добробутом суспільність того не бачить. Тільки федеральний уряд, при допомозі всіх американських суспільних шарів, може зарадити цьому.

ЧЕРГОВА ЛЕТУНСЬКА КАТАСТРОФА В АМЕРИЦІ.

ДЕЛЯВЕН (Ілінойс). — Тут скоїлася чергова летунська катастрофа, в якій згинули вісім військових летунів. У часі бурі військовий бомбовик тяжкої конструкції знайшовся у небезпеці і пільот шукав місця, щоб осісти. В часі осідання натрапив на гураган, який обірвав бомбовикові крило. Після цього бомбовик рунув з цілої сили в землю і як тільки зіткнувся з землею, занявся полумінню. Всі згоріли.

ЛІТАК УШКОДЖЕНИЙ ПОЛІНОМ.

Найбільший літак у світі, 82,500-фунтовий „Атлентик Клипер", призначений для підприємства „Пан Американ Ервейз", попав підчас проб на водах проливу Пюджент, коло Сієтла, в стейті Вашингтон, на пливаюче у воді бервено. Літак треба було відіслати до направи. Літак має 4 мотори сили 1,500 парових коней. Він має приміщення для 74 пасажирів.

НАПАД НА БЕЗРОБІТНОГО В ЛІСЬКУ.

У ресторані Зиґмунта Янкевича в Ліську напали два стшельци з плютоновим Шелькою та сержантом Пірогом у присутності капітана Зелінського (всі три останні організатори П. В. в Ліську) на безробітного Степана Скрипочку з Монастиря коло Ліська і намагалися силоміць відібрати йому членську відзнаку „Просвіти". Нападені викручували С. Скрипочці руки, подерли на ньому одіння і вимушували від нього, щоб він заявив, що є „русін", а не українець. Колиж Скрипочці вдалося видертись від них на вулицю, посипалися на нього образливі вислови.

ЗАСТРІЛИВ ЖІНКУ НА СХОДАХ КОСТЕЛА.

В Крачковій, повіт Ланьцут, у хвилині, коли з костела виходила по вечірні Гонората Новак, жінка одного з місцевих робітників, підійшов до неї її муж і зачав робити їй докори. В суперечці Новак видобув револьвер і стрілив. Коли Новакова впала на землю, Новак стрілив до неї ще два рази й убив її на місці. Вбивник зголосився сам у поліційному уряді й признався до вбивства.

ЗРУБАЛИ НАЙСТАРШЕ ДЕРЕВО.

В десненському повіті на Виленщині зрубали за 100 зл. найстарше дерево в Польщі, старий дуб, обводу 11 м.

МОРД У КОНЦЕНТРАЦІЙНОМУ ТАБОРІ.

Два вязні ізоляційного табору в Бухенвальді під Ваймаром замордували лопатою вартівника з відділу охорони, забрали карабін і втекли. Заграбжений карабін покинули пізніше коло села Отмаргавзен.

ТРЕБА 2,400 НАРЕЧЕНИХ.

Один великий токійський щоденник умістив таке оголошення: „Гарна майбутність чекає 2,400 молодих японок, що вийшли б до Манчуко і, там вийшли замуж за молодих японських емігрантів. Кандидатки мусять бути цілком здорові і любити сільське життя".

ГРАНАТА ЗО СВІТОВОЇ ВІЙНИ РОЗІРВАЛА ХЛОПЦЯ.

В Горішніх Серниках, рогатинського повіту, знайшов 7-літній Іван Федик у полі артилерійну гранату ще з часів світової війни. У товаристві 20-літнього Івана Мельника Федик пішов під ліс, де зачав розбирати гранату. В одній хвилині запальник експльодував, а його відломки розірвали на дрібні куснi тіло Федика. Мельникові обірвало ногу нижче колін і праву стопу. Куснi тіла Федика розкинув вибух на віддаль кількадесятьох метрів.

ПРИСВОЇЛИ СОБІ 16,294 КГ. ВІВСА.

У станиславівському суді судили директора склепу кооператив „Лесьник" з Ворохти, Віт. Томулю, і його помічника Романа Новака, обвинувачених за те, що присвоїли собі повірене їм кооперативою добро у виді 16,294 кг. вівса. Рівночасно судили трьох мешканців Ворохти: Миколу Жмудзінського, Яна Яновського й Миколу Мартищука. Їм закидають, що вкрали 9 мішків вівса з магазину кооперативи. Окремо Мартищукові закидають перекупство функціонара поліції, пшодовника Матковського, якому по виявi крадіжу Мартищук всунув до кишені 50 зл., щоб мовчав.

ПОМЕРЛА 113-ЛІТНЯ БАБУСЯ.

В селі Рожище на Волині померла 113-літня Анастасія Рубіновська. Ціле життя вона не хворіла. Тепер жиє ще її 90-літній син, а в похоронному кондукті йшли чотири внуки в віці від 50 до 60 літ, кілька правнуків у віці 18—30 і кільканацять праправнуків — дітей у віці від 5—10 літ.

НА РОБОТИ ДО ЛАТВІЇ.

В Бжостку, Яслі й Жмигороді, ясельського повіту, відбулася рекрутація до робіт до Латвії в приявi старости й делегата латвійської Рільничої Палати. Зрекрутували 300 осіб. Рільні робітники в Латвії дістануть мешкання з повним утриманням і коло 40 зл. місячно готівкою.

СКАНДАЛЬНА АФЕРА У ВАРШАВІ.

Поліція веде слідство у справі великої афери шантажистів, які деморалізували молодь. Польська преса пише, що кільканацять молодих людей, театральних статистів, шантажували особи на високих становищах. Шантажисти втягали у свої сіті молодь і зводили її на манівці. На цьому тлі кілька молодих осіб у Варшаві скінчили самогубством. Слідство обіймає щораз то ширші кола.

ЯЙЦЯ, НАПОВНЕНІ ВОДОЮ.

На просторі перемиського повіту поліція впала на слід досить зручного обману. Михайло Попельник з Пацьковичі, перемиського повіту, продавав білки й жовтки без шкаралущ. Шкаралущі наповняв водою, заліпляв з обох сторін ґіпсом, пакував їх у скрині й висилав до кооператив. З Попельником у змові були 5 осіб. Їх арештували.

НУРЕЦЬ ЗЛОДІЄМ.

Окружний суд у Гдині розглянув справу нурця Сеї, обвинуваченого за крадіж бльоку цини на шкоду одної спедиційної фірми. Бльок цини лежав на дні моря. Нанятий, щоб видобути цину з моря, нурець Сея заявив, вернувшися з води, що бльоку не знайшов. У дійсності він видобув його з моря й продав. Суд засудив цього нурця на 7 місяців вязниці.

СОВА СКАЗИЛАСЯ?

Незвичайний випадок трапився в дворі Озляти під Варшавою. На їдучого возом через ліс селянина напала сова й болюче його погризла, опісля кинулася на коні, що зачали полошитися. Сову застрілили. Вона була, здається, скажена.

БІЙКА В КІНІ.

Підчас висвітлювання фільми в кіні касина у Вильні, в хвилині, коли на екрані появився канцлер Гітлер як гість Мусолінія в Римі, глядачі жиди зачали свистати й жадати, щоб зняти фільму з екрану. Приявні польські студенти запротестували. Прийшло до бійки. Кількох жидів побили.

КРАЄВА ПРЕСА ПРО ВБИВСТВО ПОЛК. КОНОВАЛЬЦЯ

ЛЬВІВ. — З відомостей, поданих львівською пресою про те, як згинув полк. Евген Коновалець, виходить, що він прибув до Ротердаму 23. травня в год. 11:20 передполуднем поїздом з Німеччини і заїхав до Гранд Готель Сентраль, де винаймив кімнату ч. 104. Мав із собою досить великий куфер, валізку і машинку до писання. Як потім виявилося при ревізії, в куфрі була велика маса українського пропагандного матеріялу. Машинка до писання була українська.

Кельнер про пакет.

Зараз по приїзді полк. Коновалець вийшов з готелю і зайшов до каварні „Атлянта", куди по кількох хвилинах, десь коло 12. години зайшов також інший чоловік, високий брунет, і присівся до полк. Коновальця. До новоприбулого звернувся кельнер по німецьки і спитав його, що замовляє. Кельнер завважив, що новоприбулий гість вручив полк. Коновальцеві пакет середньої величини, що виглядав наче запакована книжка. По врученні цього пакету, що його полк. Коновалець положив біля себе на кріслі, випив той новоприбулий гість душком замовлене пиво і, не заплативши, попрощався з полк. Коновальцем і швидко вийшов з каварні. Полк. Коновалець посидів іще хвилину, а опісля, всунувши пакет до зверхньої кишені маринарки, вийшов з каварні й пішов у напрямі свого готелю. Експльозія наступила в годині 12:15 вполудне і вона розірвала полк. Коновальця на шматки.

Барановський про Валюха.

Того самого дня в год. 4. пополудні прибув до Ротердаму літаком чеських летунських ліній „Владислав Бора", себто Ярослав Барановський, що першим розпізнав тіло полк. Коновальця, а поглянувши на нього, зімлів на місці. Барановський мав відібрати від полк. Коновальця у Ротердамі гроші, а полк. Коновалець мав стрінутися з одним чоловіком, що фіґурував під назвищем Валюх, з яким полк. Коновалець стрічався вже й попередньо, навіть у Ротердамі. Валюх нераз передавав полк. Коновальцеві пачки з солодощами і папіросами. Але окруження полк. Коновальця не допускало, щоб він навіть курив передавані йому тою особою папіроси, бо боялися, що вони можуть бути затруті. Окруження полк. Коновальця і його дружина остерігали його перед Валюхом, якого вважали агентом ҐПУ. У пачці, яку Валюх передав полк. Коновальцеві, була годинникова бомба, яка вибухла кілька минут по тім як Валюх відійшов.

Був литовським громадянином.

У похороні полк. Коновальця узяв участь литовський консуль, бо виявилося, що полк. Коновалець був литовським громадянином.

Шукають убивника.

Голяндська поліція і німецька скомунікувались і працюють разом над тим, щоб довести до зловлення вбивника полк. Коновальця. А голяндський уряд визначив високу нагороду за зловлення Валюха.

СВЯТО „ПРОСВІТИ" ЗВЕДЕНО ДО ПОСВЯЧЕННЯ ПРАПОРУ.

ЛЬВІВ. — Ювилейні свята „Просвіти", що мали стягнути до Львова сотки тисяч українських громадян, як відомо, не відбулися через перешкоди, що їх поробила польська влада. Ось тому зведено ювилейне свято тільки до врочистого богослуження і посвячення прапору „Просвіти" в соборі св. Юра, що й відбулося 22. травня. На святі був одинокий із живих основників „Просвіти", 90-літній о. шамбелян Михайло Цеґельський. Нарід заповнив не тільки собор і подвіря, але й цілу площу перед собором. Як внесли прапор „Просвіти", вдарили всі дзвони, а хор відспівав „Сей день". Архиерейську Службу Божу відправив епископ Будка в асисті найповажніших і найстарших священиків дієцезії. На почеснім місці стояв головний виділ „Просвіти" та Ювилейний Діловий Комітет, а далі представники українських установ. Прапор „Просвіти" виконано в робітнях Народнього Мистецтва за проектом артиста-маляря Святослава Гординського. Вважають його справжнім архитвором та найкращим з усіх українських прапорів. Глибоке змістом слово виголосив о. Леонтій Куницький, відомий з ведення допомогової акції українським політичним вязням. Акту посвячення доконав митрополит Шептицький у своїй каплиці. При посвяченні сказав митрополит між іншим таке: „Велике й радісне торжество 70-літного ювилею „Просвіти" святкуємо серед всенародніх терпінь, що стає неможливо виявити те, що кожний відчуває, кожний розуміє, кожний терпить".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

У КАЛАМУТНІЙ ВОДІ

Комуністична партія в Америці діждалася того, що американська преса починає дивитися на комуністів з роззявленим ротом. На останній річній конвенції цеї партії ділялися речі, на які ґазетні репортери й коментатори аж охали з дива.

Передовсім ця партія, що проголошує себе справжньою соціялістичною партією, говорила на своїй конвенції про все, лище не про боротьбу за заведення соціялізму. В порівнянні з нею соціялістична партія, котру комуністи залюбки називають „соціял-фашистами", багато більше відкрито закликує до революційного походу проти капіталізму, котрий вона вважає основою всякого суспільного лиха. Замісць цього комуністична конвенція немовби тим і займалася, що перемальовувала свої червоні кольори на барви звіздистого прапору.

Партія проклямувала передовсім свою льояльність американській конституції, тій самій конституції, котру вона саме досі в своїх книжках і ґазетах представляла як клясовий документ багацької кляси.

Далі партія приказала, що кожний член комуністичної партії має бути американським громадянином або хочби деклярантом. У цей спосіб вона пробує змити закид, що, мовляв, комунізм це чужинецька фільософія. Очевидно, спроба зовсім пуста, бо можна бути й американським громадянином, а не лише брати свої думки з заграниці, але й звертатися всею роботою проти інтересів Америки. До того ця частина партійної енунціяції цікава ще й тим, що вона, видно, викидає з партії льояльних комуністів з Китаю, Японії й Індії, що на основі закону про громадянство не можуть ставати американськими громадянами.

Далі партія проголосила, що вона вже не є секцією інтернаціональної комуністичної партії, а лише стоїть у союзі з братніми комуністичними партіями інших країв. Ясна річ, що цею заявою партія хоче затерти враження, що нею командують з Москви. Що це тільки політиканська штучка, видно хочби з цього, що партія називає Троцького ворогом робітництва, а зате устами Бровдера заявляє охоту провадити далі традиції Джеферсона й Лінколна. Конвенція кілька разів висказувалася за президента Рузвелта, що, річ ясна, не поможе ні рузвелтові, ні комуністам.

Як бачимо з того, комуністи вимахували сильно звіздистим прапором. Декотрим з них було навіть цього мало, тож убиралися в звіздистий прапор, а декотрі заявляли, що готові його їсти на кожне снідання.

Чи переконали кого комуністи, як вони гатилися кулаками в груди й запевняли світ, що вони патріотичні американці? Як можна судити з ґазетних висказів, не переконали вони цим нікого. Назагал американці зрозуміли, що не треба так сильно кадити, коли ніщо не смердить. Вони зрозуміли, що ввесь цей американський патріотизм це лише маска, за котрою лишилося те саме обличчя льокаїв Москви. Комуністи хотіли приєднати для себе американську демократію, але ця від них відвернулася, бо перша засада демократії — грати у відкриті карти. Своїми ультрапатріотичними заявами комуністи викликали враження тайного товариства, що заявляє одно, а тихцем робить друге.

О. С.

ОСТАННЯ СТАВКА

Часописи знову принесли звістки про нові арештування між вищими офіцирами червоної армії в Москві і на провінції в СССР. Крівава рука Єжова ділає дальше...

Що нас вражає в цих відомостях? Певний цікавий процес осамітнення диктатури і наближення состанньої розгривки.

Киньмо оком взад, погляньмо ретроспективно на історію большевицького режиму. То тепер лише нам і цілому світові „нормальним" видається крівата розправа Сталіна з ворохобними чинниками в партії чи в армії. Але ще недавно це було цілком ненормальне і дивне. Перші роки режиму... Що проти нього підносили голову його вороги? Певно, це було природне. Але де були ті вороги? Річ ясна, вороги соціялістичного режиму крилися серед шляхти, серед „білоґвардійців", між буржуазією... Але вже селянство, наприклад там, де йшло про відібрання поміщикам землі, підтримувало навіть большевиків.

Потім обман зник і село переконалося, якого „швіндля" жертвою воно впало. Почалася правильна війна большевицького режиму з селом. І знов говорили: Ну, не дивно, що село перекидається в табор ворогів большевизму; цеж власницька стихія; деж їй погодитися з колективізацією? Отже ворожість села допускали. Але урядовий апарат, але партія, але армія — це вже напевно тоді вважалися остоєю комуністичного порядку.

Потім нагло прийшли процеси проти „вредітелів", проти „шкідників" советського будівництва, які то на залізницях, то в бюрах, то на фабриках, з намови нібито заграничних „інтервентів", систематично кидали колоди під ноги советської господарки. І знову думали люди: Ну, так, це можливо; таж у „специ" приймали навіть бувших буржуїв, аби на фаху своїм розумілися. Відізвалася буржуйська кров... Але за те партія, твориво Леніна, партія, вихована на Марксі й Енґельсі, партія, що повалила буржуазний лад і запровадила комунізм, вона напевно не схибить!

Але показалося хутко, що й це не таке певне.

Знов почалися процеси. І то не проти партійних новиків, а таки проти „старих большевиків", проти співробітників Леніна. І вони показалися „зрадниками" справі пролетаріяту всі оті Зіновєви, Раковські, Рикови, Криленки, Скрипники, Каменєви, Радеки і як там вони ще називаються... Світ здурнів з дива. І навіть Лев Блюм і цілий 2-гий інтернаціонал засоромилися за своїх московських приятелів.

Але всеж казали люди: Всяко буває... Втомилися люди, не витримали до кінця серед буржуазного оточення Европи, заломилися, не виявили залізної витревалости Сталіна... Але за те, мовляв, армія, червона армія, яка ніколи не піддавалася нашептам ворогів режіму і била ворогів пролетаріяту, вона „краса і гордість революції", вона витримає і нехай там усі Зіновієви і Троцькі змови роблять з буржуями, армія врятує режім і Сталіна.

Аж нагло почалось і в армії. Тухачевський... А потім інші. Перший процес проти советської ґенераліції... Другий... Змов у Білорусі серед корпусу летунів... Тепер нові арешти і нові розстріли. Непевний Ворошилов... Непевний Бліхер... Непевна сама червона армія... Хтож певний?

Такий є процес загнивання червоного режиму в СССР. Всі його ставки показалися битими життям. Ставка на село бита. Ставка на нову бюрократію бита. Ставка на спаяний міцно власний орден-партію бита. Ставка на армію теж. Лишається поліція, Чека. Але по афері Ягоди і вона не може похвалитися, що є в очах диктатора абсолютно певна...

Режім вистріляв разом зо своїми ворогами всі свої набої. Він стоїть супроти грізної непевности, супроти незнаного завтра.

Один щасливий ґенерал — і крівавий сатрап Кремля скінчить так, як скінчив останній Романов.

А наступити це може що дня і що години. Навіть більш несподівано, ніж „аншлюс". Ось що треба нам памятати і бути до того готовими.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

НЕ СМЕРТИ ЗАПОВІТ, А ВОСКРЕСЕННЯ!

(Проповідь о. пралата Л. КУНИЦЬКОГО, виголошена у Львові на Святоюрській Горі при посвяченні ювилейного прапору „Просвіти").

Христос воскрес! Молитвою горячою сердечно витаємо, між себе приймаємо ювилейний прапор Матери-Просвіти. А прапор наче живий, якби молитву нашу розумів і Службу Божу, піднявся пишний, стрункий, молодий і грається, міниться красками гармонійними і мову свою мовить, наші очі манить, до нашого серця промовляє. Бо не само деревище, не сам шовк і метал отсей прапор! У ньогож вплелася Божа ласка з ясного неба і дар пребагатий Великого Князя Володаря могучої Руси-України, св. Володимира, дар хрещення святого, в якому водами Дніпра окреплено душі народу. 950-ліття християнської культури українського народу вплелось у шовки прапору „Просвіти". В нім історія жива. У нього вплелася наша освіта, що трудом словянських апостолів св. Кирила і Методія нам книгу премудрости подала й очі отворила на святу правду на землі, на благословенній Українській Землі, на землі вольній. Ой, прапоремріє! Чомуж при тобі та дійсність у тінь ховається, як ховається сонце за чорні хмари? Від сходу до заходу сонця хмари. Дійсність оттака. Бо дійсна доля, доля українського народу, є як доля Симеона Киринейського, що з поля свого прийшов поглянути на Христа. А Христос під хрестом упадав. Ворогиж Його хотіли Його живого на Голготу довести, щоб Він живий у ганьбі помирав. І побачили вороги дужі рамена Симеона й очі його як у дитини добрі, щирі, а повні болю й жаху на вид того, що ділялося зо святою правдою на землі. І не питались вороги і Симеонові не дали нічого спитатися, лиш хрест важкий на його дужі плечі поклали і приказали їм обом з Христом іти на Голготу. Ненавистю сліпі вороги забули ще й у Бога спитатись, у землі, у скал Голготи, чому велів у цю хвилину мовчати, чому Бог мовчить, чому земля під ними не розпадеться, не дрижить? Ніщо! Вороги й без питання нежданої ними відповіди діждалися, нежданої відповіди страдальців у їх воскресенні в житті й перемозі! Чи чуєш, прапоре?! Послухай повісти за той святий хрест, що його ворог злий як сатана струтив з найдорожчої нам могили, що у Каневі на горі, над Дніпром сонце зустрічає. Той хрест святий струтив ворог з могили й кинув його на рамена українського народу, - хрест такий великий, що його важку тінь ми на своїх плечах відчуваємо, всі відчуваємо, що українське серце у грудях носимо. Тоді то ворог вимовив слово суду над нами — смерть. А хрестоносець відповів, що лож твоя — діявольська лож: то не смерть, то тільки страсть і заповіт воскресення святої правди, волі золотої на землі, на Українській Землі. Бо з могили встав той, що не вмирає, встав ґеній. Чи бачиш, прапоре, його? Він же тебе витає, тебе обіймає і шепче і каже тобі так голосно, щоб ті слова почуло кожне українське серце: Учітеся, брати мої, думайте, читайте... Прапоре! Ти цим словом живий і житимеш, поки сонце сяє! А з підлисецької Білої Гори до тебе прилинув другий Добрий Дух і твої шовкові нитки, твої райдужні барви насичує словом живим, могучим: „Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш, а не вирвеш милости й віри не возьмеш, а не видреш любови й віри не видреш, бо руське ми серце і віра руська!" Словом - присягою отцього псальму Русланового ти живий і вічно молодий житимеш серед поколінь українського народу, бо віра сердець його „як Бескид поставилася на любови". Та чи тільки ті два великі невмирущі духи витають тебе нині, наш прапоре? А ми всі? Чиж очі наші не спочивають на тобі радістю великою, чи серця наші й душі не обіймають тебе вірою й любовю горячою, живою? Так, ми! Але де ті сотки тисяч, що нині хотіли тут бути, а бути не можуть? Вони тут коло свого прапору. Я їх бачу, я чую їх приявність, чую пошум їх живих душ довкуги цього прапору, як вони його витають, як з нами спільно молитву мовлять, як з нами бажанням ясного світла прапор обдають. То тільки тіл їх нема. А душі є, душі міліонів українського народу. Чи чуєте, браття, як довкруги прапору серця українців дзвонами дзвонять? Я чую! Бо кажу вам — нема у світі такої криці, щоб такі голосні дзвони вилити в серцях, як голосні удари людських сердець, що люблять! А їх міліони, тих сердець України, що дзвонять дзвонами Великодня, на благословення прапору Матери-Просвіти! В тій сильній мові душ, у гомоні сердець міліонів лежить величність нинішнього Свята. Свято скінчиться, наш Найдостойніщий Владика поблагословить прапор на його великий шлях, на ясний шлях, що терінями стелеться українськими землями, щоб тим, що бачать, очі нагрівати й серця святою правдою на землі й українською культурою духа накормляти, а тим голодним правди, ще незрячим, щоб очі отвирати і силу вливати, щоб і вони побачили і пішли за прапором на шлях перемоги! Перемоги над чорною годиною і владою тьми, Амінь!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Місячні збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, відбудуться в середу, 15. червня, в год. 7:30 вечором, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт Стріт. Тому, що є важні справи до полагодження, роситься усіх членів прийти на ці збори. — М. Баран, секр.

МІНЕАПОЛІС, МІНН. Піврічний мітінг Тов. Запорозька Січ, від. 385, відбудеться в середу, 15. червня, в домі Просвіти, 700 Jackson St., N. E., в 7:30 ввечір. Будеться принимати нових членів. Вступ вільний. — Н. Греськів, предс.; Н. Дмитрук, кас.; О. Козак, секр.

Льоґіка.

До одного ресторану приходить гість і каже собі дати чай. За хвилинку кличе кельнера:

— Віднесіть чай, а дайте мені замісць нього каву.

Випив каву і виходить.

Але при дверях задержує його господар:

— Пане, а платити!

— За що?

— Та за каву!

— Я за каву дав вам чай!

— То платіть за чай!

— Або я його пив?

—o—

Рада.

— Коли хочете мати щасливе життя, послухайте моєї ради.

— Якаж вона?

— Ніколи не слухайте того, що вам другі радять!...

ДИВНІ РОСТИНИ

Трійливе дерево.

Таке дерево (антіяріс тексікарія) росте на Маляйському (Індійському) архіпелязі. Маляйці звуть це дерево „упас". Має це дерево в собі молочний сік, якого туземці вживають до затроювання стріл. Подорожні оповідали, що це дерево таке дуже трійливе, що не лише побіч нього не можуть жити ніякі сотворіння, а навіть птахи, які летять високо понад дерево, падуть неживі. Населення туземної оселі, що жило 14 миль далеко від дерева, вимерло — мовляв — наслідком випарів із того дерева. Люди вірили в те так довго, поки не переконалися, що причиною смерти було не дерево, а вуглевий квас, який добувся з землі з багатьох щілин.

Дерева „корови" та „криниці".

Є оповідання, що мандрівники врятувалися від смерти у безводній околиці завдяки дереву, яке давало з себе воду чи молоко. І справді є дерева, які дають молочний сік, що його смак дуже схожий на коровяче молоко. Вже здавендавна індійці знали такий сік, а звали його „сома". Цього напитку вживають індійці при релігійних церемоніях. У Венезуелі росте також таке дерево з молочним соком, а також у вододілі Амазонки у лісах росте інша порода молочного дерева. Дивно воно виглядає, як до схід сонця туземці з ріжними посудинами йдуть до лісу та замісць коров „доять" дерева, проверчують діри, та набирають у посудини молочний сік.

Дерево „криниця" (бавгінія ексціза) дає дуже багато води. Треба лише відрубати гилю, одначе з рани не вийде ні капля води. Щойно як відрубати другий кінець гилі, вода сильно випливає. Треба тоді приложити один кінець гилі до уст і пити наче з рури.

Ростини, що ловлять комах.

Таких ростин, що ловлять комах, щоб ними поживитися, є чимало. Та також багато є ростин, що ловлять комах не для їжі, лище на те, щоб запилювали цвіти. Держать їх у неволі, поки не сповнять того завдання. Зпоміж тих ростин мабуть найцікавіші ті, що примусовим купілем примушують комах запилити цвіти. Є така тропікальна ростина, звана зозулинець, яка виділює все стільки меду, що мід цей заповнює великий збірник і ще постійно витікає з нього щілиною. Одначе бджоли тиснуться не до того меду, а до ніжної тканки, що є також солодка, яка вистелює нутро збірника. При тому раз-у-раз якась бджола паде в мід, а рятуючися, дістається до щілини, яка є в збірнику та якою протікає надмір меду. Там у щілині є стовпик цвіту. Коли комаха перейшла вже таксамо через інший цвіт, то на хребті має пилок цвіту; тим пилком тепер зачіпає об хвостик і запилює цвіт. Та рівночасно забирає з собою новий пилок, що є коло стовпика, і таксамо далі переносить цей пилок на інший цвіт. Подібний купіль переходить комаха у спорідненій ростині, одначе там комаху з купелю спеціяльним приладом викидає ростина на силу, а як опадає, зачіпає за стовпик і запилює його.

Найбільші та найменші цвіти.

До найбільших цвітів належить відома з числених малюнків рафлезія. Це галапас, що живе в корінях ліян на острові Суматрі. Має велитенський цвіт, проміром три стопи, а виростає безпосередньо з коріння ліяни, не має ні листя ні била. Цвіт важить 40 фунтів, а подобає на великий кусень мяса, що гниє. І цей цвіт запилюють мухи, які живуть на падлині. На Суматрі росте ще один велитенський цвіт, найбільший із досі відомих. Із величезної бульви ростини, званої анорфофалюс тітанум, виростає цвіт, високий шість стіп. В африканських пустинях ростуть грубі, мясисті, кільчасті й часто безлисті ростини. На пустині Калягарі росте вельвічія мірабіліс. Перший відкрив її природник Вельвіч. Коріння тієї ростини скрите глибоко під землею, під землею росте також пень, а понад землею вистає його ледви на стопу. Зате ця частина пня, що вистає понад землю, має в обводі дванацять стіп. Із пня виростають ледви два листки, що живуть багато літ, себто ввесь час, як живе ростина. Колір цих листків бурий, виглядають наче шкіра, а пошарпані вітром на вузкі стяжки. Із пня при насаді листя виростають віхи багряних цвітів.

Друга така дивна африканська ростина це тестудінарія елефантіпес, яку звуть теж черепашиною ростиною. Ростина ця свої засоби поживи й води складає у підземному пні, що почасти вистає понад землею. Ця частина, що вистає понад землею, покрита грубою верствою кори й корка та подобає на шкаралупу великої черепахи. Часто така ростина має в проміpі девять стіп. Ця верства корка охороняє ростину перед гострим вітром, що несе піски та стинає всі мягкі й зелені частини. Лише тоді, як надходить дощова пора, з пня виростають довгі парості, цвітуть, мають овоч, а як прийде посуха, гинуть. В нутрі тієї ростини є тканка, що має в собі багато крохмалю, з якого туземці роблять т. зв. готентонський хліб. Подібно живуть ріжні гарбузуваті африканські ростини, лише вони схожі радше на великі камені або на зеленаві грудки землі, що оживають лише в дощовій порі.

ЧИ ЖИВУТЬ ЩЕ ЗВІРІ-ВЕЛИТНІ?

Відомо, що колись жили на землі зовсім інші звірі й зовсім інша була рістня. Звірі ті це були справжні велитні. Кістяки таких звірів можемо бачити у світових музеях, нпр. т. зв. діпльодока — кістяк довгий 75 стіп!

Холод — ворог звірів-велитнів.

Зовсім ті дивні звірі ще не вигибли, як загально думають. Лише в тих землях, де вони були колись „диктаторами" всякого творіння, минулися безповоротно. Минулися тому, що життеві умовини в тих околицях, де вони жили, зовсім змінилися. Нпр. в Европі сьогодні нема такого тепла, якого ті звірі потребують. Всі вони люблять тепло; вони споріднені з ящірками, вужами та черепахами, тому зрозуміле, що вони забралися до теплих країн, як теплі дні в Европі минулися.

А в тропікальних околицях ті велитні-звірі ще довго жили, в Південній Америці ще навіть, як появилася людина. В Патаґонії жили ще ті звірі разом із копитними та малпами. Вже самі назви тих звірів: змій-потвора, тигровий змій, панцирний змій вказують, що то за дивні звірі жили в південно-американських нетрах у часах, коли народжувалося людство. Якжеж вигинули ті велитні, що силою перевищали всіх ссавців? Почасти це сталося мабуть наслідком голоду. Їм не вистарчало тієї трохи добичі, яку вони здобували у спольованих ссавцях і птахах, а до того ті ссавці та птахи були багато поворотніші та розумніші. Вони теж нищили гнізда та зїдали яйця тих великанів. Так то і в Південній Америці ніхто з людей не бачив живих тих дивовижних звірів, хіба споріднених із ними крокодилів, поправді їх наслідників. Індоавстралійський крокодиль доходить до 30 стіп довжини, а в ріці Ґанґесі живуть крокодилі довгі 18 стіп. В Індії жив давно крокодиль-ґавіяль, що довжиною доходив до 60 стіп.

Отже казки про зміїв скривають у собі багато правди.

Самособою, люди не бачили живими ні літаючих велитнів, ні звірів, що наче гора мяса покриті панциром ходили по землі. Всі вони зникли безпотомно з лиця землі в її „середньовічних часах".

Літаючий змій-велитень.

Літаючий змій-велитень жив у Північній Америці. Кондор, альбатрос і суп, що ловить ягнята, всі вони були карликами в порівнянні з літаючим змієм. Ті птахи з розпростертими крилами бувають великі 9 до 12 стіп, а літаючий змій 24 стопи! Цей дивний звір мав порожні кости, був без зубів, роговий дзюб наче у птахів, а на голові (довгій 6 стіп) костистий гребінь, наче корона. Мусів бути добрий летун із нього, бож порожні кости влекшували тягар, а гребінь на голові, тонкий наче папір, виконував працю керми. Тулуб малий, великі крила, це також прикмета доброго лету.

А таки й такі велитні були ще малі в порівнянні з атлянтозавром і діпльодоком, найбільші гори мяса, які колинебудь двигала на собі земля. Довгі були 120—150 стіп, 25—30 стіп високі. Наче камениця. Дуже влучно говорили про тих звірів, що це кити на слонячих ногах, із „гарною" головою гіпопотама.

Андрій Дубовий (Мекс, Н. Дак.).

УКРАЇНЦІ НА ЗАХОДІ АМЕРИКИ

(3)

Молокани.

Молоканство вийшло з того самого духового джерела, що й духоборство, але опісля відкололось і потекло іншим руслом. Молокани є також напів українці. Вони походять з Харківщини, Катеринославщини, Херсонщини, Таврії і з Басарабії, а решта з Тамбовщини і Саратовщини. Останні це москалі.

З духового боку молокани і духобори ріжняться. Духобори, як було сказано, вегетаріянці, а молокани — ні, з винятком свинини, якої вони теж не вживають. Молокани також антимілітаристи, але не такі завзяті, як духобори. Ні духобори ні молокани не вживають тютюну та алкогольних напитків. У молоканів в основі лежить Св. Письмо, а в духоборів є „написаний закон Божий у серці". Духобори песимісти, а молокани оптимісти. Це головні ріжниці. А є ще менші: духобори голять бороди, а молокани ні. Духобори вдягаються в просту, скромну одежу, а молокани — в шовки, вовну.

Матеріяльно молокани значно багатші від духоборів. Між ними є такі, що мають по $400,000 майна. Яких 40% молоканів мають від 10 до 40 тисяч долярів майна. Є теж і вбогі, яких 15%, але вбогим помагають багатші. Ні одного молокана нема на державній підмозі. Всіх їх у Лос Енджелесі є до 12,000. Крім молоканів у тім місті живуть теж звичайні українці з Київщини і з Галичини, але останніх я не бачив. Молокани мають доми, фабрики, склепи, мясарні. Вони виховали в своїх традиціях також свою молодь і заховали її від гнилих впливів великого міста. Та в останніх часах і молоканська молодь не втримується на моральних позиціях своїх батьків і дідів і починає чимраз більше попадати в сіти гріхів. Це налякало батьків і вони почали шукати виходу. Порадившись між собою, рішились покидати Америку і перенестись до Туреччини, десь до Арарату. Вже навіть перед урядом Кемеля-паші вони поробили заходи, щоб їм дозволено туди перенестись. Турецький уряд віднісся прихильно до молоканів. Покищо ведуться переговори через турецького амбасадора у Вашінгтоні. Туди вже їздили два рази представники молоканів. А незадовго вони поїдуть і в Туреччину, щоби пооглядати землю.

Треба додати, що не всі молокани годяться з тим проєктом. Деякі старші радять з тим не поспішати, бо нині світ знаходиться на вулькані. Як нас, кажуть, захопить зрив, то прийдеться десь згинути в дорозі, або в Туреччині. Всетаки, щоб хвилево зарадити деморалізації молоді, вони побудували для молоді велику галю, в які влаштовують лекції і вчать молодь тих моральних засад, якими жили предки.

Крім Лос Енджелесу молокани мешкають і в Сан Франсіско, в Арізоні, Орегоні, а також у Мексику. Туди я й направився з трьома товаришами-духоборами.

У Мексику.

До Мексика взявся нас везти молокан з Орегону, Василь Добринин, котри має в Мексику свояків. Сам він чоловік дуже сильний. Виїхали ми до Мексика в пятьох на автомобілі. Границю переїхали ми вільно, тільки що границя там не така, як між Злученими Державами і Канадою. На цій границі є дуже високі ворота. Одним боком вїжджають. По обох боках воріт тягнеться, як далеко видно, дротяна сітка. Не знаю, чи вона тягнеться здовж американсько-мексиканської границі, чи тільки коло шляхів і пограничних бюр.

Як тільки ми вїхали в Мексико, картина змінилася. Примітивне життя і простота на кожнім кроці. Автомобілі видно дуже рідко. Їздять волами і мулами. Всі будинки цегляні і покриті черепицею. Смоляних доріг дуже мало, все земельні. Судячи нашими мірками, вбожество велике. Проте є там щось поетичне, високе. Ночували ми в одному мексиканському містечку, а потім поїхали дальше до одного села, Ґвадалюпи. В Ґвадалюпі і в околицях є багато молоканів і українців з Київщини і Харківщини. Ґвадалюпа викликала на мене незатерте вражіння: серед гір і провалів Мексика — наше українське село! Зїхавши з гір, вїхали ми у величезне село, довге два кільометри. По середині села вулиця, по обох боках відгороджена плотами, а в кожній загороді ворота і хвірточка. Будинки всі збудовані з непаленої цегли й обмащені на біло. Вся вулиця в тіни дерев, посаджених по обох боках. Підїхавши до хати Василя Пивовара, ми вїхали у ворота й зупинились на огорожі. Прийшли сусіди і розпочались балачки про мексиканське життя. Це був місяць лютий, а ми всі почувались немов у літі. Бджоли між збівають, цвіти, зелень, помаранчі, виноград (але ще не був спілий). Кругом привітно, тихо, тепло.

Молокани поселились у Мексику вже більше як 30 літ. Українці приїхали там трохи пізніше і частина з них живе по містах. Всі мають власну землю і майже всі розбагатіли. В часах революції ніхто з них не терпів. Цього року там вийшов новий закон, звернений проти багачів. Злишню землю всю відібрали, а лишили кожному господареві, що займається хліборобством, 150 акрів; а тим, що займаються випасом худоби, 300 акрів; садівникам залишено по 45 акрів. Решта пішла в резерву, для вбогих. Понад назначену квоту ніхто не має права ні арендувати, ні купувати. На основі цього закону поконфіскували також готелі, фабрики, склепи. Майно може мати кожний, але лише до назначеної урядом границі. Деякі з наших людей задоволені з тих реформ, а деякі ні, і хочуть мандрувати до Злучених Держав Америки. І старих і нових хліборобів поселять на окремих господарствах. а не на комунах. Господарство може розвиватись тільки до певних границь, приписаних урядом. Те саме відноситься і до інших підприємств.

Земля дуже врожайна в Ґвадалюпі, а також у сусідньому селі **Антонівці**, де також живуть наші люди. Розкішно ростуть помаранчі, цитрини, бросквині, груші, виноград. Води 4 до 10 стіп на рік. Земля рівна як на долоні, на рівнині, широкій 5 і довгій 11 миль. Позатим — кругом гори і каміння. Таких долин багато. Так виглядає більша частина північно-західнього Мексика. На горах росте гарна трава і величезні череди овець пасуться. Чиї вони — не знати. Бо тепер, у 1938 р., не вільно мати таких великих черед овець.

Який тепер уряд у Мексику? — Не комуністичний. Дбає про своїх, мексиканців, а про „білого", навіть колиб він і родився в Мексику, цілком не дбає. Думаю, що також не є він фашистівський, бо всежтаки ще трохи свободи там є. Переслідують релігію, але головно католицьку. Молоканам замкнули були молитовний дім. Та коли довідалися, що молокани не-католики, дім віддали.

Залишив я Мексико назагал з гарними вражіннями.

(Кінець).

З ДНЯ

БОЖЕВІЛЛЯ И ПОДРУЖЖЯ.

Недавно вчені опублікували висліди своїх наукових дослідів у справі божевілля в подружжі. З їх дослідів виходить, що яких чотири рази більше божевільних осіб знаходиться серед тих, що подружилися і розвелися, ніж серед тих, що живуть разом, чи повдовіли. Менше також є серед неподружених.

Дехто, що любить собі з подружого життя пожартувати, скаже: „Це жінка заганяє чоловіка до дому варятів". Ні, не жінка. Вчені ствердили, що це саме зародки божевілля в котрійсь з подружих осіб не дали даному подружжю зжитись. Тому, що ті зародки божевілля були в подружжі, вони немов черваки підточували підмурівки подружжя, аж доки не довели до розводу.

АЛЕ ЧОМУ МАЛО СЕРЕД НЕПОДРУЖЕНИХ?

Та виринає питання, чому відносно малий відсоток рекрутується зпоміж тих, що живуть самітним житям? Правдоподібно тому, що вони живуть окремо і можуть зародки свого божевілля держати довше в укритті. В подружому житті ці зародки цілий час є виставлені на подразнення. Через те вони кріпшають, стають більш вибуховими і більше дошкулюють другій особі. Остаточно людина з зародками божевілля стає до тої міри нестерпною, що опиняється в заведенні для божевільних. Зате самітна людина може ціле життя пережити з малими зародками божевілля й ніхто навіть цього не запримітить.

При іншій нагоді вчені ствердили, що в галасливих містах, таких, як Ню Йорк, величезна частина людей є більш чи менш діткнена божевіллям. Лише щось пять відсотків людей є нервово вповні здорові. Ця статистика виглядає на жахливу в очах песимиста. Зате оптиміст скаже, що божевілля не є ніщо таке страшне і на нього не треба дивитися дуже переляканими очима. Бо з наукового погляду до божевілля можна зачислити навіть хвилеве сильніше потрясення нервів.

КОТРІ ПОДРУЖЖЯ СКОРШЕ РОЗБИВАЮТЬСЯ?

Вчені також ствердили, що подружжя, заключені в церкві, треваліші від тих, що заключені в суді. Зрозуміло, що на тревалість подруж впливає може не так сам факт вінчання в церкві, як це, що новоженці вже скорше, перед церквою, дивилися поважніше на подружжя і шукали для нього якогось вищого, релігійного освячення. Для тих новоженців, що потреби того релігійного освячення не відчувають, навіть церква ні священик багато не поможуть.

Одні люди дивляться на подружжя як на вигідний контракт, корисний для обох сторін. Колиж пізніше покажеться, що користі з цього контракту мало, заінтересовані сторони шукають леґального розвязання контракту. Інші люди дивляться на подружжя не тільки з боку користи, але також з боку релігії. Вони не лише шукають особистої приємности в подружому житті, але також шукають сповнення якогось вищого післанництва. Колиж пізніше показується, що користі й приємності у їх подружжі мало, вони всетаки ще якийсь час стараються вдержати своє подружжя з льояльности до своїх релігійних переконань. За те вони дуже часто дістають нагороду. Бо, пересунувшись через небезпечні крутіжі, їх подружжя звичайно затіснюється й вступає на шлях задоволення і щастя.

ХАРАКТЕР У ПОДРУЖЖІ.

Раз один психольоґ сказав, що дівчина пізніше закріплює свій характер тому, що вона підсвідомо чекає на свою пару, щоб опісля до неї пристособити свій характер. Та було це так іще перед війною, коли дівчата могли спокійно сидіти вдома на удержанні родичів і вичікувати своєї „пари". Нині дівчата мусять працювати на життя. А життєва боротьба вимагає скристалізованого, укріпленого характеру.

Коли нині дівчина з закріпленим характером, з виробленими поглядами на світ, вийде замуж за чоловіка, то те приспособлення характерів відбувається значно болючіше, ніж колись. Це є теж причина нинішніх частих розводів.

„ЮДЖІНІКС".

В останніх роках досить поширилась нова наука, звана з грецького „евґеніка", чи по американськи „юджінікс". Ця наука пропаґує ідею, щоб люди, заки рішаться мати діти, добре провірили, чи вони фізично здатні до цього. Діти повинні мати лиш ті родичі, що найздоровші, говорять евґеніки.

Але ця наука не обмежується тільки до фізичного плекання дітей. Вона твердить, що люди вже при уродженні дістають також своєрідну духову характеристику. Д-р Снайдер на останнім зібранні евґеніків у нюйорському природничому музеєві сказав, що нині багато суспільних забурень і конфліктів повстає з ріжниці поглядів на ріжні суспільні справи; а ці ріжниці коріняться в расовім походженні, в расових характеристиках. Люди одної раси задивляються на світ трохи відмінніше від людей другої раси. Члени одної і тої самої раси мають більш згармонізовані уподобання, ніж члени двох інших рас.

З цього виходилоб, що молоді українські покоління таки краще зроблять, коли будуть дружитися й гуртуватися з членами своєї власної раси. Через те вони матимуть у родині менше сварок, клопотів і розводів.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КАРНЕҐІ, ПА.

Помянули полк. Евгена Коновальця.

Вістка про траґічну смерть полковника Евгена Коновальця вразила болючо кожного щирого українця. Таксамо і в нас. І тому зійшлась екзекутива з товариств та зклюбу й ухвалено просити о. Маріяна Кучера, місцевого пароха, щоб відслужив панахиду за бл. п. полк. Евгена Коновальця. Місцевий парох похвалив цей поступок і заявив, що не панахида буде відправлятись, а парастас, щоб у той спосіб віддати честь покійному полководцеві, а за душу його принести щирі молитви до Всевишнього Бога.

В неділю, 5-го червня ц. р., товариства і члени клюбу зібралися зо своїми прапорами в церкві св. Петра і Павла в Карнеґі, Па.

По Службі Божій о. Кучер виголосив другу проповідь, патріотичну, згадуючи в ній про життя і заслуги полк. Коновальця. Заблисли сльози в очах парохіян, почувши про заслуги героя, а парох продовжав: „Так, полковнику Евгене! Ти згинув траґічно не на полі бою, але з руки зрадника, який прийшов до тебе як Юда і замісць поцілунку, вложив ґранату в твій плащ. Ворог-Юда твоє тіло вбив, та ідеї твоєї не знищить: вона буде все між нами. Твоя смерть покличе тисячі щирих українців, які підуть твоїми слідами і не спічнуть доти, доки нашій Ненці Україні не здобудуть волю".

По проповіді о. М. Кучер відслужив парастас.

Йосиф Прокоп.

БОСТОН, МАСС.

Жалібні збори.

Затревожилась наша громада сумною вісткою про героїчну смерть полк. Евгена Коновальця. Це великого орґанізатора нашої нації не стало між нами. Не тільки члени ОДВУ болючо переживають велику втрату, але й ті, що свідомо, чи несвідомо критикували роботу Проводу О. У. Н. Аж тепер усі оцінюють велику роботу полк. Е. Коновальця для українського народу; тепер усі знають, що він не жив для себе, а для великої ідеї, Вільної України. За те ворожі аґенти не давали йому ніде спокою. Переслідували його, аж доки не вдалося їм його вбити. Впав вожд націоналістів, але не впаде наша завзятість. Його праця мусить довершитись. Хай не тішиться підступна Москва, ні Варшава, що його смерть припечатала все. Ні! Його діло святе кожному українцеві. За нього всі українці будуть далі баротись, аж доки не буде до щенту знищена ворожа влада на наших рідних землях. Вмерти все треба. А краще вмерти на полі слави, ніж денебудь інде.

Дня 2го червня за почином від. ОДВУ ч. 27 скликано загальні жалібні збор всіх громадян. На збори явилось велике число українських громадян, котрі любили полковника Коновальця і піддержували його працю морально й матеріяльно. Збори відкрив голова відділу, Н. Давискиба, довшою промовою, в якій переповів життя і змагання полк. Е. Коновальця та подав, якою смертю він поляг. У присутніх стояли сльози на очах. З їх облич можна було вичитати те велике привязання до голови Проводу ОУН, котрий так уміло провадив бій з ворогами. Опісля забрав слово о. Л. Кушнір, місцевий парох, та вказав на велику працю полк. Коновальця для українського народу і попросив, щоб приявні повстали з містць і склонили голови перед його духом, який буде далі нас вести до перемоги.

Опісля забирали слово наші громадяни і всі висказували свій жаль і біль над цею втратою. В дальших нарадах ухвалено кілька постанов, яким способом ушанувати його память. Рішено відправити торжественну поминальну панахиду в місцевій православній церкві. В панахиді мають узяти участь старші і молодші. Всі мають покритися жалобою. В церкві має бути виставлена відповідна могила, а молодь, члени ОДВУ, мають стояти на сторожі підчас панахиди. Рішено теж у часі панахиди перевести збірку на визвольну боротьбу. Бесідники закликали, щоб цього року кожний український громадянин і громадянка більше присвятили часу і праці на те, щоб можна було ділами відплатити ворагам за їх жорстокі вчинки.

За уряд відділу: **Н. Давискиба**, предсідник; **М. Попович**, секретар.

ВЛУЧА, ВІДДАЛЕНА 15 МИЛЬ.

12-цалева гавбиця прибережної артилерії в Луісі, Делавар, вистрілює кулю до невидної влучі, 15 миль від гармати.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Нова професійна сила.

Цього місяця в Темпел До Скул у Філядельфії покінчив науку українець Олександер Мирослав Довбенко. Він є сином Михайла і Вікторії Довбенків, які живуть у Філядельфії вже 40 років.

Молодий Довбенко уродився 11. листопаду 1912 р. Покінчив Сентрал Гай Скул, а потім ходив чотири роки до каледжу при університеті Темпел. По укінченні каледжу перейшов до правничої школи при згаданім університеті, яку покінчив за чотири роки з дуже добрим успіхом.

Адвокатську канцелярію відкриває у Філядельфії.

Батько його, Михайло, належить до одних з найстарших українських іміґрантів у Філядельфії та вже в молодих літах брав діяльну участь у народнім житті. Був він одним з основників читальні „Просвіти" у Савт Філядельфії, звідки почалося народне орґанізаційне життя в цім місті. Потім був основником тов. „Любов", від. 45 У. Н. Союзу, української громади і т. д.

С. С.

Ще не знає.

— Якийсь учений обчислив, що на десять подруж, одно тільки є щасливе.

— Ну, я ще того не знаю, бо щойно четвертий раз замужем.

СМЕРТЬ ВІД ГРОМУ.

Ґрім ударив у двох чоловіків, що приглядалися до гри гольфа в гольфовім турнірі в Канзас Ситі. Оба згинули на місці. Жертвами були: 33-літній Е. М. Кричфілд та 60-літній Вилиєм Д. Бойл. Були теж легко ранені інші особи.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ВІДОЗВА
ДО ВИХОДЦІВ З ТОВМАЦЬКОГО ПОВІТУ.

Один український громадянин в Америці дістав з Товмача такого листа:

Товариство „Селянська Бурса" ім. Маркіяна Шашкевича в Товмачі звертається до Вас з проханням про дальшу поміч. Стан бурси в Товмачі представляється так: Т-во вибудувало одно-поверховий дім на двоморговій парцелі з двома кімнатами на другім поверсі. А що будову закінчено в 1929 році, себто в часі найвищих цін, то й затягнені позички на докінчення дому сильно затяжили на буджеті товариства.

Ми затягнули позичку в Банку Господарства Краєвого в сумі 12,000 зл., і сплачуємо її піврічними ратами. Крім того полишилися дрібні довги. А найважніше: лишився ще довг у т-ві „Дністер" у сумі $315. Оплати від учнів є такі дрібні, що з них не можемо сплатити тих довгів, і тому дуже мучимося.

Повітовий виділ у Товмачі в останніх трьох літах не дає ніякої субвенції на удержання бурси. Громада Товмач останніми роками дає дуже малу підмогу, річно 270 злотих, а навіть тих грошей не хоче відразу виплатити, мовляв: вона сама не має доходів. Всі сільські громади відмовили підмоги на бурсу. А одна з них, хоч навіть ухвалила 75 зл. підмоги, то повітовий виділ зчеркнув ту суму і не позволив виплатити. Українська суспільність зубожіла, головно інтелігенція, яка колись спомагала бурсу, а тепер внаслідок убожества не може цього робити.

Цього року є 42 питомці в бурсі. Платять вони так: 11 з них по 30 зл. місячно, 9 по 25 зл., 5 по 15, 3 по 10, а 7 даром, бо є круглими сиротами. З причини піднесення цін на харчеві продукти трудно стягнути кінці видатків з доходами. В останніх часах заряд бурси був змушений жадати від хлопців, щоб вони з дому додавали ще хліба, бо такі дрібні вплати не покривають навіть найконечніших видатків на удержання хлопців.

Та, не звертаючи на те все уваги, всетаки в останніх двох роках заощаджено і сплачено довгів на 2,500 зл. Лишається ще незаплачений довг у „Дністрі", який мусить бути в найкоротшому часі сплачений. Бурса сповняє велику місію, бо колиб її не було, то не було навіть половини наших хлопців у гімназії. Вартість будинку враз із двоморговим городом навіть нині представляє 60 до 70 тисяч зл., а на тім усім є тільки 12 тисяч зл. довгу. Дуже булаб велика втрата, якби ми не могли сплатити довгу і пустили дім на ліцитацію. Тому звертаємося до Вас, як до нашого Покровителя і Добродія, щоб Ви поробили всі заходи та помогли нам той довг сплатити. Велика подяка бідних селянських хлопців нехай буде Вам бодай невеликою нагородою за Ваш труд при збірці датків на ратування бурси.

За виділ „Селянської Бурси": **д-р Іван Макух,** голова; **О. Ж. Плавюк,** настоятель.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

✠

У Ню Йорку помер дня 10. червня 1938. р. в год. 2. попол.
АНДРІЙ ФІНА,
член У. Н. Союзу й відділу 204.

Родився в Білках, пов. Перемишляни, Зах. Україна, в 1869. році. До Союзу вступив у березні 1909. р. і став членом 136. відділу в Карнеґі, Па.

Тлінні останки Покійного відпроваджено з погребового заведення п-ні Яреми в суботу, 11. червня ц. р. до залізниці, відтак на родинне кладовище до Дітройт, Міш.

Земля Йому пером!

М. Близнак, секр.

НІ, ЦЕ НЕ КУХАР: ЦЕ КОНГРЕСМЕН.

Конґресмен Елмер Він з Ню Джерзі любить хвалитися, що має найбільшу фарму для висиджування курят в Америці. Говорив він про це так довго, аж нарешті конґресмени „взяли його за слово" і конґресмен мусів приготовити курята для конґресменів і ґазетярів у конґресовім ресторані у Вашинґтоні. Потім усі згодилися, що його кури справді добрі. До цеї „церемонії" конґресмен одівся як справжній кухар.

КОМУНІКАТ
ГОЛОВНОЇ УПРАВИ О.О.Л.

Дел. Дудра відвідає на один тиждень Канаду, а саме від 12-го до 19-го червня ц. р., та виголосить кілька докладів у Торонті й близькій околиці.

Зміна адреси.

Від червня взяли ми почтову скринку й відтепер просимо всі листи, писані до Редакції чи головної управи О. О. Л., висилати на адресу:

THE LEMKO BELL,
Box 103, Sta. D, New York, N. Y.

Висилка грошей.

Головна управа О. О. Л. вислала:

$100 для кружка Рідної Школи в Сяноці.

$20 для Олександра Галущака, Монтевідео, Уругвай, як для політичного еміґранта.

Нові відділи.

В травні зорганізовано 4 нові відділи, а саме: 44. відділ у Теривіл, Конн., 45. відділ у Стемфорд, Конн., 46. відділ у Манчестер, Н. Г., і 47. відділ у Тонтон, Масс.

Тим робом від зїзду, який відбувся в листопаді минулого року, зорганізовано вже 11 нових відділів, отже тепер наша організація начислює 47 відділів.

Лемківські Дні.

Деякі відділи вже повідомили нас, що уладжують „Лемківські Дні" в користь Фонду Оборони Лемківщини. Просимо, щоб і інші відділи припильнували цеї справи та приступили до підготови таких днів.

ВОВЧА ПОМІЧ

„Гей, ти, зайчику, козаче,
Ти відважний, мій земляче!
Відчини мені лиш двері
І впусти там до печері,

„Бо приходиться вмирати!
Гей, пусти мене до хати!
Тут мороз і вітри віють,
Підо мною ноги мліють,

„А я тут умерти мушу!
Гріх впаде тоі на душу!
Ось ще трошки і замерзну,
І зо світу марно щезну!"

Так просився раз до хати
Лис до зайця ночувати.
Заяць добре серце має,
Тож і двері відчиняє,

Просить лиса у печеру
І дає йому вечерю.
Лис вечерю заїдає,
На зайчата поглядає,

Потім каже: „Мій миленький!
Дай ще зїсти це маленьке!"
Як не крикне: „Геть до лиха!"
Як почула зайчиха,

„Я спасла його від смерти,
А він хоче діти жерти!"
„Тихо, бабо!" — заяць каже.
„Вуйко зараз спати ляже,

„Тільки трошки пожартує,
Завтра дальше помандрує".
А лис зараз по вечері
Став шукати по печері;

В моху зайчика стрічає,
Зловив, сів і заїдає.
„Ой біда мені та лихо!" —
Плаче заяць. „Заячихо!

„Побіжи мерщій до вовка!
Ой біднаж моя головка!"
Заячиха поспішає,
Вовка в лісі зустрічає,

Бо він мешкав тут близенько;
Поклонилася низенько,
В нього помочі благає.
„Добре", вовк відповідає.

Скоро скочив до печери,
Лиса викинув за двері.
А за хвилю, чи годину,
Зїв вовк заячу родину.

— — — — — — — — — —

Ось і досі є помовка:
„Не взивай на поміч вовка!"

ТАРЗАН ПІД ВОГНЕМ.

(16)

Але Тарзан не налякався револьвера. На погрози капітана він спокійно відповів: „Коли ви певно знаєте, що це я схопив вашу дитину, то ви тільки наразите ту дитину на певну згубу, коли мене вбете. З живого вам буде більше користи". Спокійні слова Тарзана охолодили капітана і він навіть засоромився, що дався захопити такому сліпому гніві.

„Чому ви думаєте, що це я схопив вашу доньку?" — допитувавсь Тарзан, користаючи з хвилевого охолодження капітана. Замісць відповіди капітан відкрив двері і звелів пятьом чорним увійти до середини. Всі вони були завушниками Абдуля Кеба і всі вони в приявності капітана і Тарзана присягалися, що бачили власними очима Тарзана, як він таскав дитину.

Останнім з тих пятьох був той, що нібито знайшов медалик дівчини. Він іще раз повторив свою історію, заклинаючись на всі духи, що він справді бачив Тарзана з дівчиною і від неї дістав згаданий медалик. Тарзана охопила досада і він твердо відповів: „Ні один з тих чорних не бачив мене, ні я не бачив їх. Бо колиб вони були доглянули мене, то також я був би доглянув їх".

„Стільки людей не можуть брехати. Автім чого вони малиб говорити неправду? Ти мусів викрасти мою доньку з пімсти, що я приказав тобі звідсіля забиратись. Моя донька є десь у твоїм укритті. А можливо, що вже не жиє", додав він здавленим голосом. Запануючи над собою, він закінчив: „Свідоцтво проти тебе. Коли її не повернеш, то будеш суджений і згинеш".